

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 506 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinoz To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Xuzra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi.....	191
<i>Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati.....	197
<i>Inoyatova Zulfiya Xamdammovna</i>	
Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari.....	199
<i>Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi</i>	
Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish	203
<i>Kayumov Oybek Achilovich</i>	
Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish.....	209
<i>Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	211
<i>Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna</i>	
Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish	214
<i>Rayimova Shahlo Sobirjon qizi</i>	
STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari	217
<i>Toshev Elbek Choriyevich</i>	
Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli.....	223
<i>Usmanov Botir Allaberdievich</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati.....	227
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni	230
<i>Xodiyeva Dilrabo Pirimovna</i>	
Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education	233
<i>Yunusova Nodira Akhmadjanovna</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	237
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
The Psychological Impact of Social Media on Youth	242
<i>Dilfuza Qarshiboyeva</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	246
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Dizartriyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish.....	250
<i>Pardayeva Muxlisa</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati.....	257
<i>Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi</i>	
Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers.....	259
<i>Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar	264
<i>Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi</i>	
"Personal learning assistant" vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili.....	268
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi.....	272
<i>Ravshanova Dildora Sagdullayevna</i>	
Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi.....	279
<i>Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich</i>	
Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida) ..	283
<i>Pardaboyev Doston</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari	286
<i>Xaydarova Mavluda Mo'yidinjon qizi</i>	

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiq a o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Ilnazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoxon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отажонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhraon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	

Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarning harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'rni.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	

TARBIYA FANIDA HADISLAR VA MILLIY QADRIYATLARNI INTEGRATSIYA QILISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Axmedov Boburjon Vasikovich

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti,
 Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi kafedrasida o'qituvchisi

ORCID: 0009-0000-5274-8916

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan keyingi davrda ta'lim tizimini isloh qilish jarayonlari hamda ushbu jarayonda "Tarbiya" fanining tutgan o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda milliy-ma'naviy qadriyatlar, ajdodlarimizning boy ilmiy va tarbiyaviy merosi, xususan, hadis ilmining shakllanishi va rivoji, uning axloqiy, ma'naviy va ijtimoiy tarbiyadagi pedagogik imkoniyatlari keng yoritiladi. Qur'oni Karim va hadislarning o'zaro uyg'unligi, buyuk muhaddislar – Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy, Imom Muslim, shuningdek, fiqh va aqida ilmining yirik namoyandalari bo'lgan Imom A'zam Abu Hanifa va Imom Moturidiy qarashlarining tarbiya jarayonidagi ahamiyati asoslab beriladi. Shuningdek, globallashtirish sharoitida yoshlarni turli mafkuraviy tahdidlardan asrash, ularda mustahkam ma'naviy immunitetni shakllantirishda "Tarbiya" fanining strategik roli ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Tarbiya fani, hadis ilmi, ma'naviy-axloqiy tarbiya, milliy qadriyatlar, Imom at-Termiziy, pedagogik meros.

Abstract: This scientific article analyzes the reforms of the education system in the Republic of Uzbekistan after independence and examines the role of the "Upbringing" subject in the formation of learners' moral and spiritual character. Particular attention is given to national spiritual values and the rich scholarly and pedagogical heritage of ancestors, especially the educational potential of Hadith studies. The interrelation between the Qur'an and Hadith, as well as the contributions of prominent scholars such as Imam al-Bukhari, Imam al-Tirmidhi, Imam Muslim, Imam Abu Hanifa, and Imam al-Maturidi, are discussed in the context of moral education. The article also highlights the strategic importance of the "Upbringing" subject in developing spiritual immunity among young people against ideological challenges in the era of globalization.

Key words: Upbringing subject, Hadith studies, moral and spiritual upbringing, national values, Imam al-Tirmidhi, pedagogical heritage.

Аннотация: В данной научной статье анализируются процессы реформирования системы образования в Республике Узбекистан в период после обретения независимости, а также место и значение предмета "Воспитание" в формировании духовно-нравственной личности. Особое внимание уделяется национально-духовным ценностям и богатому научно-воспитательному наследию предков, в частности педагогическому потенциалу науки хадиса. Раскрывается взаимосвязь Корана и хадисов, вклад выдающихся мухаддисов – Имама аль-Бухари, Имама ат-Тирмизи, Имама Муслима, а также значение идей Имама Абу Ханифы и Имама Матуриди в системе нравственного воспитания. В статье обосновывается роль предмета "Воспитание" в формировании у молодежи духовного иммунитета и устойчивости к идеологическим угрозам в условиях глобализации.

Ключевые слова: предмет "Воспитание", хадисы, духовно-нравственное воспитание, национальные ценности, Имам ат-Тирмизи, педагогическое наследие.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasining mustaqillikka erishishi mamlakat hayotining barcha sohalarida tub burilish yasadi. Ayniqsa, ta'lim tizimini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi doirasida ta'lim mazmunini yangilash, uning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash hamda ma'naviy-axloqiy tarbiyani kuchaytirishga alohida e'tibor qaratildi. Ushbu jarayonda "Tarbiya" fani yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning muhim vositasi sifatida shakllandi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, jamiyat taraqqiyotida ma'naviyat hal qiluvchi o'rin tutadi: iqtisodiyot jamiyat tanasi bo'lsa, ma'naviyat uning yuragi va qalbidir. Shu bois yoshlarni tarbiyalash masalasi "tarbiya, tarbiya va faqat tarbiya" tamoyili asosida davlat siyosati darajasiga ko'tarildi ^[1].

Amerikada istiqomat qilayotgan turkistonliklar assotsiatsiyasi prezidenti A. Xojaning ta'kidlashicha, O'zbekistonda davlat tomonidan barcha diniy konfessiyalarning madaniy-tarixiy o'ziga xosliklari va an'anaviy qadriyatlarini asrab-avaylash hamda rivojlantirishga teng darajada e'tibor qaratilmoqda. Uning fikriga ko'ra, turli diniy konfessiyalarning teng huquqli va to'laqonli faoliyat yuritishi uchun yaratilgan shart-sharoitlar mamlakatning muhim ijobiy jihatlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, u O'zbekistonda dinlararo va madaniyatlararo muloqotning yuqori darajada yo'lga qo'yilganini alohida qayd etib, ushbu holat mamlakatni bag'rikenglik tamoyillari ustuvor bo'lgan jamiyat sifatida baholash imkonini berishini ta'kidlaydi [2].

Birinchi Prezidentimiz I. A. Karimov ta'kidlaganidek: "Shak-shubhasiz, mustaqillik yillarida qo'lga kiritilgan salmoqli yutuqlar barchamizni bo'lib, ularni hech kim bizdan tortib olmaydi. Ayni paytda bugun oldimizda turgan muhim va dolzarb vazifalar o'tgan davr mobaynida barpo etilgan salohiyatdan oqilona foydalanish, mavjud kuch-qudratimiz, imkoniyat va sa'y-harakatlarimizni ertangi istiqbolimiz hamda ezgu orzu-niyatlarimizni ro'yobga chiqarish yo'lida safarbar etishni talab etadi" [3].

Ko'rinib turibdiki, tabiatda ham, jamiyatda ham bo'shliq mavjud bo'lmaganidek, mafkura sohasida ham bunday holatga yo'l qo'yilmasligi zarur. Ayniqsa, bugungi kunda dunyoda, jumladan, axborot makonida globallashuv jarayonlari jadal kechayotgan sharoitda ushbu masalaning dolzarbligi yanada ortib bormoqda. Chunki hozirgi davrda jahonning istalgan nuqtasida sodir bo'layotgan voqea-hodisalar qisqa fursat ichida keng hududlarga tezkor tarqalmoqda. Mazkur holat mafkuraviy barqarorlikni ta'minlashga alohida e'tibor qaratishni taqozo etadi [4, 33-34].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mazkur tadqiqot mavzusi doirasida milliy-ma'naviy tarbiya, hadis ilmi va ularning pedagogik integratsiyasiga oid ilmiy qarashlar turli manbalarda keng yoritilgan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyev o'z nutqlarida ma'naviy tarbiyani jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida baholab, "tarbiya, tarbiya va faqat tarbiya" tamoyilini ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishi sifatida ilgari suradi.

Bundan tashqari, I. A. Karimov asarlarida yoshlarni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq ruhda shakllantirish masalalari alohida ta'kidlangan. "Barkamol avlod orzusi" asarida esa yosh avlodni ma'naviy yetuk qilib tarbiyalashning konseptual asoslari bayon etilgan.

Hadis ilmining pedagogik jihatlari esa buyuk muhaddislar – Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy va Imom Muslim asarlarida o'z aksini topgan bo'lib, ularning ilmiy merosi shaxs tarbiyasida axloqiy me'yorlarni shakllantirishda muhim manba sifatida qaraladi. Shuningdek, Imom Moturidiy va Imom A'zam Abu Hanifa qarashlarida diniy va ma'naviy tarbiyaning nazariy asoslari ishlab chiqilgan.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda milliy qadriyatlar va diniy merosni ta'lim tizimiga integratsiya qilish masalasi dolzarb yo'nalish sifatida ko'rilmogda. Xususan, umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun yaratilgan "Tarbiya" fani darsliklarida ma'naviy-axloqiy tarbiyani shakllantirishda milliy meros va hadislarning didaktik imkoniyatlari keng yoritilgan.

Shu bilan birga, dinlararo totuvlik va madaniyatlararo muloqotga oid ilmiy-amaliy tadqiqotlar O'zbekiston tajribasida bag'rikenglik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil sifatida baholanadi. Bu esa "Tarbiya" fanini mazkur yo'nalishlar bilan uyg'unlashtirish zaruratini yanada kuchaytiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot metodologik jihatdan kompleks va tizimli yondashuv asosida olib borildi. Ilmiy izlanish jarayonida tarixiy-tahliliy metod yordamida O'zbekiston Respublikasida mustaqillikdan keyingi davrda ta'lim tizimida amalga oshirilgan islohotlar, xususan, ma'naviy-axloqiy tarbiyaning rivojlanish bosqichlari o'rganildi.

Manbashunoslik metodi orqali Qur'oni Karim, hadislar majmualari, jumladan, Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy va Imom Muslim asarlari, shuningdek, klassik hamda zamonaviy pedagogik manbalar tahlil qilindi.

Qiyosiy-pedagogik yondashuv asosida milliy tarbiya an'analari va zamonaviy pedagogik konsepsiyalar o'zaro solishtirilib, ularning "Tarbiya" fani mazmunidagi uyg'un jihatlari aniqlandi.

Tizimli-tahliliy metod yordamida hadislarning shaxs ma'naviy kamolotiga ta'sir mexanizmlari, ularning axloqiy, ijtimoiy va tarbiyaviy funksiyalari kompleks tarzda yoritildi.

Shuningdek, tadqiqotda normativ-huquqiy hujjatlar, jumladan, ta'lim sohasiga oid davlat dasturlari, Prezident nutqlari hamda konseptual qarashlar tahlil qilinib, ularning "Tarbiya" fanini rivojlantirishdagi metodologik ahamiyati asoslab berildi.

Mazkur metodlar uyg'unligi tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligi hamda xulosalarning ishonchligini ta'minlashga xizmat qildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqot natijalari “Tarbiya” fanini milliy-ma’naviy meros va hadislar asosida tashkil etishning pedagogik samaradorligini ilmiy jihatdan asoslab berdi. Olib borilgan tahlillar asosida quyidagi asosiy natijalarga erishildi.

Mustaqillik davrida ta’lim va tarbiya masalalarining rivoji. Tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, mustaqillikdan keyingi davrda O’zbekiston ta’lim tizimida tarbiya masalasi alohida strategik yo’nalish sifatida shakllandi. “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” hamda so’nggi yillardagi ta’lim islohotlari doirasida “Tarbiya” fanining mazmuni tubdan yangilanib, unga milliy-ma’naviy qadriyatlar, tarixiy xotira va hadisiy-ma’rifiy meros izchil integratsiya qilindi. Ushbu jarayon yosh avlodda fuqarolik mas’uliyati, milliy o’zlik hamda ma’naviy barqarorlikni shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Empirik va manbashunoslik tahlillari shuni ko’rsatdiki, tarbiya jarayonida milliy merosga tayangan yondashuv o’quvchilarning axloqiy qarashlari, ijtimoiy faolligi hamda hayotiy pozitsiyasiga ijobiy ta’sir ko’rsatadi. Ayniqsa, tarixiy adolatni tiklash, ajdodlar merosini xolis yoritish va uni zamonaviy ta’lim mazmuni bilan uyg’unlashtirish “Tarbiya” fanining samaradorligini oshiruvchi muhim omil sifatida namoyon bo’ldi.

Hadis ilmining pedagogik imkoniyatlari. Tahlil natijalariga ko’ra, hadislar shaxsning ma’naviy-axloqiy kamotini shakllantirishda muhim pedagogik manba hisoblanadi. Qavliy, amaliy va taqriiy sunnatlar tarbiya jarayonida axloqiy me’yorlar, ijtimoiy xulq-atvor hamda shaxsiy mas’uliyatni o’rgatishda samarali didaktik vosita vazifasini bajaradi.

Masalan, niyatga oid hadislar o’quvchilarda ongli faoliyat yuritish, mas’uliyatli qaror qabul qilish va ichki nazorat mexanizmlarini rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlandi. Shuningdek, Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy va Imom Muslim kabi buyuk muhaddislar tomonidan ishlab chiqilgan hadislarini tekshirish hamda tasniflash metodologiyasi “Tarbiya” fanida tanqidiy fikrlash, manbaga nisbatan ehtiyotkorlik va ilmiy xolislikni shakllantirish uchun muhim metodik asos bo’la olishi isbotlandi.

Mafkuraviy barqarorlik va ma’naviy immunitetni shakllantirish. Natijalar shuni ko’rsatdiki, globallashuv va axborot oqimlarining keskin kuchayishi sharoitida yoshlarni turli zararli g’oyalardan ekstremistik ta’sirlardan himoyalash dolzarb vazifalardan biridir. “Tarbiya” fanida hadislarining pedagogik talqini yoshlarning mafkuraviy barqarorligini ta’minlash hamda ularda mustaqil va tanqidiy fikrlash ko’nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo’ldi.

Tadqiqot davomida olingan natijalar shuni tasdiqladiki, hadislar asosida olib borilgan tarbiyaviy mashg’ulotlar o’quvchilarning ma’naviy qadriyatlarga munosabatini mustahkamlaydi, diniy bag’rikenglik va ijtimoiy totuvlik g’oyalarni chuqurroq anglashga yordam beradi.

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko’rsatadiki, “Tarbiya” fanini milliy-ma’naviy meros va hadislar asosida tashkil etish zamonaviy ta’lim tizimi uchun nafaqat maqsadga muvofiq, balki strategik ahamiyatga ega. Global axborot makonida mafkuraviy bo’shliq yuzaga kelish ehtimoli ortib borayotgan sharoitda ta’lim tizimi, xususan, tarbiyaviy fanlar ushbu bo’shliqni ijobiy, ilmiy asoslangan hamda milliy qadriyatlarga tayangan mazmun bilan boyitishi lozim.

- *Birinchidan*, hadislarining pedagogik talqini shaxs tarbiyasida nazariy bilim bilan amaliy xulq-atvor o’rtasidagi uzviy bog’liqlikni ta’minlaydi. Qavliy sunnatlar orqali axloqiy me’yorlar aniq shaklda bayon etilsa, amaliy sunnatlar ushbu me’yorlarning real hayotdagi namunasini ko’rsatadi. Taqriiy sunnatlar esa ijtimoiy muhitda mustaqil qaror qabul qilish, vaziyatni to’g’ri baholash hamda mas’uliyatli tanlov qilish ko’nikmalarini rivojlantiradi. Bu jihat “Tarbiya” fanining kompetensiyaviy yondashuviga to’liq mos keladi.
- *Ikkinchidan*, hadis ilmi asosida olib borilgan tarbiya jarayoni yoshlarning ma’naviy immunitetini mustahkamlashda muhim omil bo’lib xizmat qiladi. Ekstremistik va radikal g’oyalarning ko’pincha diniy tushunchalarni noto’g’ri talqin qilish orqali yoyilishi inobatga olinsa, ishonchli manbalarga tayangan hadis ilmini o’rgatish tanqidiy fikrlashni shakllantirishga xizmat qiladi. Bu esa yoshlarni manipulyativ axborot va soxta mafkuralardan himoyalashning samarali pedagogik mexanizmi hisoblanadi.
- *Uchinchidan*, buyuk muhaddislar va mutafakkirlar – Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy, Imom Muslim, Imom Moturidiy va Imom A’zam Abu Hanifa qarashlarining tarbiya jarayoniga integratsiyasi ta’limning tarixiy uzviyligini ta’minlaydi. Ularning ilmiy-metodologik yondashuvlari nafaqat diniy, balki umuminsoniy axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirishga xizmat qilgan. Ushbu meros “Tarbiya” fanida milliy o’zlikni anglash, tarixiy xotira hamda ma’naviy mas’uliyat tushunchalarini chuqurlashtiradi.
- *To’rtinchidan*, Birinchi Prezident I. A. Karimov hamda amaldagi Prezidentimiz Sh. M. Mirziyoyev nutqlarida ilgari surilgan ma’naviy tarbiya haqidagi konseptual g’oyalardan mazkur tadqiqot natijalari bilan mushtarakdir. Xususan, “tarbiya, tarbiya va faqat tarbiya” tamoyili ta’lim tizimida ustuvor metodologik prinsip sifatida namoyon bo’ladi. Ushbu tamoyil “Tarbiya” fanining mazmunini ijtimoiy barqarorlik, fuqarolik mas’uliyati hamda ma’naviy yetuklik bilan uzviy bog’laydi.

- *Beshinchidan*, global miqyosdagi axborot va ma'lumotlar oqimining kengayishi yoshlarni turli mafkuraviy, g'oyaviy va diniy ta'sirlardan himoya qilish zaruratini yanada kuchaytirmoqda. Hozirgi sharoitda dunyoning turli hududlarida sodir bo'layotgan voqea va jarayonlarning tezkor tarqalishi natijasida ayrim yoshlar turli axborot ta'sirlariga duch kelishi mumkin. Shu nuqtayi nazardan, "Tarbiya" fanida hadislarini pedagogik talqin qilish yoshlarni nafaqat axloqiy, balki intellektual hamda ruhiy jihatdan mustahkamlashning samarali vositasi hisoblanadi.
- *Oltinchidan*, tarixiy tajriba shuni ko'rsatadiki, ayrim zararli oqimlar yoshlar ongiga salbiy ta'sir ko'rsatish orqali ularning ijtimoiy va ma'naviy rivojiga putur yetkazishi mumkin. Masalan, Yaponiya va boshqa mamlakatlarda faoliyat yuritgan "AUM Senrikyo" kabi diniy harakatlar ayrim yoshlarni manipulyativ ta'sir ostiga olib, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatgan. Bunday holatlar yoshlarning mustahkam ma'naviy tayanchga ega bo'lishining muhimligini yana bir bor tasdiqlaydi.
- *Yettinchidan*, O'zbekistonning ijtimoiy va madaniy muhiti o'ziga xos xususiyatlarga ega. Ko'plab mamlakatlarda diniy va madaniy faoliyatni tashkil etishda turli tartibga solish mexanizmlari mavjud bo'lsa-da, O'zbekistonda barcha dinlarning madaniy-tarixiy o'ziga xosligi hamda an'anaviy qadriyatlarini asrab-avaylash va rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Amerika turkistonliklari assotsiatsiyasi prezidenti A. Xojaning ta'kidlashicha, "turli diniy konfessiyalarning teng huquqli va to'laqonli faoliyat yuritishi uchun O'zbekistondagi kabi sharoit jahonning ko'plab mamlakatlarida mavjud emas". Bu esa yoshlarni ma'naviy jihatdan barkamol, bag'rikeng hamda tolerant shaxslar sifatida tarbiyalash uchun muhim pedagogik imkoniyat yaratadi.

Sakkizinchidan, tarixiy meros va klassik hadis ilmi pedagogik jihatdan yoshlarning shaxsiy hamda ijtimoiy rivojlanishiga beqiyos hissa qo'shadi. Payg'ambarimiz Muhammad (alayhissalom)ning qavliy (so'z), amaliy (amal) va taqiriy (ma'qullash) sunnatlari axloqiy hamda ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirishda muhim namuna sifatida xizmat qiladi. Masalan, "Albatta, amallar niyatga bog'liqdir", degan hadis shaxsni mas'uliyatli bo'lishga, harakatlarining natijasini anglashga va ongli qarorlar qabul qilishga undaydi. Shuningdek, Xolid ibn Valid (roziyallohu anhu)ning tayammum bilan namoz o'qishi va Payg'ambarimiz (alayhissalom) tomonidan ushbu amalning ma'qullanishi yoshlar uchun pragmatik va axloqiy namuna sifatida talqin etiladi.

To'qqizinchidan, ajdodlarimiz – Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy, Imom Muslim, Imom Moturidiy, Al-Farobiy, Ibn Sino va boshqa ulug' allomalarning ilmiy hamda tarbiyaviy merosi "Tarbiya" fanining metodologik poydevorini shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ushbu meros yoshlarni axloqiy, ijtimoiy va ruhiy jihatdan tarbiyalashda tizimli yondashuvni ta'minlab, ularda tanqidiy fikrlash, adolatga sodiqlik hamda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

O'ninchidan, "Tarbiya" fanini milliy-ma'naviy meros va hadislar bilan boyitish yoshlarning global miqyosdagi tahdidlarga nisbatan barqaror pozitsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi. Tarbiyaviy jarayonda Qur'oni Karim va hadislarini uyg'un holda o'rgatish shaxsning axloqiy qarashlari va dunyoqarashini mustahkamlash bilan birga, jamiyatda ma'naviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

O'n birinchidan, pedagogik jarayonda hadislarining didaktik talqini yoshlar ongida ijtimoiy mas'uliyatni oshiradi, ularda bag'rikenglik, xayriya hamda adolatga hurmat kabi qadriyatlarni mustahkamlaydi. Bu jarayon yoshlarni ma'naviy jihatdan barkamol, demokratik qadriyatlarga sodiq va jamiyat hayotida faol shaxslar sifatida shakllantiradi.

O'n ikkinchidan, mustaqillik yillarida O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I. A. Karimov ta'kidlaganidek, erishilgan yutuqlar barchaning umumiy boyligi bo'lib, ulardan oqilona foydalanish, mavjud imkoniyatlarni ertangi istiqbol va ezgu orzu-niyatlarni ro'yobga chiqarishga yo'naltirish muhimdir. Bu esa yoshlarni tarbiyalash hamda ta'lim tizimida izchil strategik yondashuvni talab qiladi.

Shu nuqtayi nazardan, "Tarbiya" fanini milliy-ma'naviy meros va hadislar asosida rivojlantirish yoshlarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga, shuningdek, jamiyatning barqaror taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Pedagogik jarayonlar ilmiy asoslangan va tizimli tarzda tashkil etilganda, ular nafaqat axloqiy barkamollikni shakllantiradi, balki yoshlarning global tahdidlarga nisbatan mustahkam ma'naviy pozitsiyasini qaror toptiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, mustaqil O'zbekiston sharoitida "Tarbiya" fanini milliy-ma'naviy meros va hadislar asosida rivojlantirish ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biridir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yosh avlodni ma'naviy barkamol, axloqiy qadriyatlarga sodiq hamda ijtimoiy mas'uliyatni anglaydigan shaxs sifatida tarbiyalashda hadis ilmining pedagogik imkoniyatlari beqiyosdir. Payg'ambarimiz Muhammad (alayhissalom) ning qavliy, amaliy va taqiriy sunnatlari shaxs tarbiyasida nafaqat axloqiy, balki ijtimoiy hamda ruhiy me'yor sifatida muhim namuna bo'lib xizmat qiladi.

Bundan tashqari, ajdodlarimiz – Imom al-Buxoriy, Imom at-Termiziy, Imom Muslim, Imom Moturidiy, Al-Farobiy va Ibn Sino kabi buyuk allomalarning ilmiy hamda tarbiyaviy merosi “Tarbiya” fanining metodologik poydevorini shakllantiradi. Ularning pedagogik qarashlari yoshlar ongida tanqidiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish, adolat va ijtimoiy mas’uliyat kabi fazilatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu nuqtayi nazardan, hadislar va milliy-ma’naviy merosni ta’lim jarayoniga tizimli integratsiya qilish shaxsiy hamda jamiyat darajasida ijobiy natijalar beradi.

Globalashuv sharoitida yoshlar turli axborot va g’oyaviy ta’sirlarga duch kelishi ehtimoli ortib bormoqda. Shu bois “Tarbiya” fanida hadislarining pedagogik talqini yoshlarning nafaqat axloqiy barqarorligini, balki ruhiy immunitetini shakllantirish, bag’rikenglik va ijtimoiy mas’uliyatni mustahkamlash, shuningdek, tanqidiy hamda analitik fikrlash ko’nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Bundan tashqari, davlat siyosatining strategik yo’nalishlari, xususan, Birinchi Prezident I. A. Karimov ta’kidlaganidek, erishilgan yutuqlardan oqilona foydalanish hamda mavjud salohiyatni yoshlar tarbiyasi va jamiyat taraqqiyotiga yo’naltirish zaruriyati ta’lim tizimining milliy-ma’naviy qadriyatlar asosida rivojlanishini yanada kuchaytiradi. Shu ma’noda, “Tarbiya” fanini milliy meros va hadislar bilan boyitish nafaqat shaxsni, balki jamiyatni ham ma’naviy barkamollikka yo’naltiradi.

Shuningdek, dinlararo va madaniyatlararo muloqotning rivojlanganligi yoshlarni global axborot maydonida tez tarqaluvchi turli g’oyalarga nisbatan ongli munosabatda bo’lishga undaydi hamda ularni sog’lom, barkamol shaxs sifatida shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Amerika va Yevropadagi turkistonliklar assotsiatsiyasi prezidenti ta’kidlaganidek, O’zbekiston sharoiti yoshlarning ma’naviy va axloqiy tarbiyasini amalga oshirish uchun qulay muhitlardan biri sifatida e’tirof etiladi.

Shu bilan birga, “Tarbiya” fanini rivojlantirish jarayonida pedagogik jarayonni ilmiy asoslash, tarixiy va diniy manbalarni tizimli integratsiya qilish, yoshlarning tanqidiy fikrlash hamda mustaqil qaror qabul qilish ko’nikmalarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Qur’oni Karim va hadislar uyg’unligida o’qitish shaxsni axloqiy va ma’naviy jihatdan barkamol qilib tarbiyalashga, ularni global tahdidlarga nisbatan barqaror dunyoqarash bilan ta’minlashga xizmat qiladi.

Umuman olganda, “Tarbiya” fanini milliy-ma’naviy meros va hadislar asosida rivojlantirish zamonaviy ta’lim tizimining ijtimoiy, ma’naviy hamda pedagogik samaradorligini oshiradi. Ushbu yondashuv yoshlarni nafaqat axloqiy barkamol, balki jamiyat hayotida faol, tanqidiy fikrlovchi hamda global va milliy tahdidlarga nisbatan barqaror pozitsiyaga ega shaxslar sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shu bois hadis ilmi va milliy-ma’naviy merosni “Tarbiya” faniga integratsiya qilish O’zbekiston ta’lim siyosatining muhim strategik yo’nalishlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning “Ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash, muqaddas dini-mizning sofligini asrash – davr talabi” mavzusidagi anjumanda so’zlagan nutqi. – <https://president.uz/oz/lists/view/649> (15.06.2017).
2. “Dinlararo totuvlik va madaniyatlararo muloqot: O’zbekiston tajribasi” mavzusiga bag’ishlangan konferensiya materiallari. – Nyu-York: “Jahon” AA // Xalq so’zi. – 2007-yil, 11-oktyabr. – № 201 (4354).
3. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti I. A. Karimovning O’zbekiston Respublikasi mustaqilligining 16 yilligiga bag’ishlangan tantanali marosimdagi tabrik so’zi // Ma’rifat. – 2007-yil, 1-sentyabr. – № 70 (7991).
4. Barkamol avlod orzusi / nashr uchun mas’ul: T. Risqiyev; tuzuvchilar: Sh. Qurbonov, H. Saidov, R. Ahlidinov. – T.: Sharq, 1999. – 181 b.
5. Tarbiya fani: baxt va muvaffaqiyat sirlari. Umumiy o’rta ta’lim maktablarining 7-sinf o’quvchilari uchun darslik. – Toshkent: “O’zbekiston”, 2020.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.